

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v dedičskej veci po poručiťke **V. F.**, ktorá zomrela X. a naposledy bývala v X.S., za účasti dedičov **1/ J. Z.**, bývajúcej v S., **2/ RNDr. H. F.**, bývajúcej v S., zastúpených advokátskou kanceláriou K., B. - advokáti, s.r.o. so sídlom v B., **3/ MUDr. A. Š.**, bývajúcej v S., zastúpenej ADVOKÁTSKOU KANCELÁRIOU D., s.r.o. so sídlom v Š., **4/ J. F.**, naposledy bývajúceho v S., ktorý v priebehu dedičského konania zomrel X., vedenej na Okresnom súde Pezinok pod sp. zn. 13 D 195/2008, v konaní o dovolaní dedičky 3/ proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 31. decembra 2010, sp. zn. 13 CoD 22/2010, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 31. decembra 2010, sp. zn. 13 CoD 22/2010 **z r u š u j e** vo výroku, ktorým

- a) rozhodol o všeobecnej cene daru dedičke 2/ a všeobecnej cene daru dedičke 3/,
- b) potvrdil nadobudnutie dedičstva dedičkám 1/ a 3/ a
- c) potvrdil, čo z dedičstva po poručiťke patrí do dedičstva po dedičovi 4/.

Vec v rozsahu zrušenia vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Pezinok uznesením z 15. apríla 2010 č.k. 13 D 195/2008-250 určil, že poručiťka a jej pozostalý manžel mali v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov nehnuteľnosti, nachádzajúce sa v katastrálnom území x, zapísané na liste vlastníctva č. X. ako parcely registra „C“, a to parcela č. X., zastavané plochy a nádvoria vo výmere 205 m², parcela č. X., zastavané plochy a nádvoria vo výmere 98 m² a na nej stojaca stavba, rodinný dom, súp. č. X., parcela č. X., zastavané plochy a nádvoria vo výmere 41 m² a na nej stojaca stavba, letná kuchyňa, súp. č. X. a parcela č. X., záhrada vo výmere 931 m² v podiele 2/6-ín

(ďalej len „majetok v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov alebo „nehnutelnosti zapísané na LV č. X.“), znaleckým posudkom, vypracovaným 27. augusta 2007 znalcom Ing. S. V., č. 21/2007 (povereného uznesením Okresného súdu Bratislava II z 2. mája 2007 č.k. 38 D 1239/2006-17) ocenené ku dňu smrti poručiťky na sumu 1 400 000,-- Sk, po prepočte konverzným kurzom 46 741,49 Eur (ďalej len „znalecký posudok č. 21/2007“). Zároveň určil, že z majetku v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov patrí do dedičstva po poručiťke podiel $\frac{1}{2}$ -ica a do dedičstva po jej pozostalom manželovi (dedičovi 4/) taktiež podiel $\frac{1}{2}$ -ica, že aktívami dedičstva je podiel $\frac{1}{2}$ -ica z $\frac{2}{6}$ -ín nehnuteľností zapísaných na LV č. X. v cene 46 741,49 Eur a pasívami dedičstva sú náklady spojené s pohrebom poručiťky vo výške 613,79 Eur. Všeobecnú cenu majetku poručiťky určil sumou 23 370,75 Eur ($\frac{1}{2}$ zo 46 741,49), výšku dlhov poručiťky sumou 613,79X. Eur (náklady spojené s pohrebom poručiťky) a čistú hodnotu dedičstva sumou 22 756,96 Eur ako rozdiel všeobecnej ceny majetku poručiťky a jej dlhov. Okresný súd potvrdil nadobudnutie dedičstva dedičke 1/ v podiele $\frac{504}{1000}$ -in a dedičke 3/ v podiele $\frac{496}{1000}$ -in. Odmenu notára určil sumou 250 Eur a náhradu jeho hotových výdavkov sumou 54,21 Eur. K povinnosti zaplatiť odmenu notára a náhradu jeho hotových výdavkov zaviazal dedičky 1/ a 3/ podľa vzájomného pomeru čistej hodnoty ich dedičských podielov. Dedičku 1/ k povinnosti zaplatiť sumu 171,13 Eur a dedičku 3/ k povinnosti zaplatiť sumu 168,42 Eur do 3 dní od právoplatnosti uznesenia na účet notára. Zároveň všetkých účastníkov dedičského konania zaviazal spoločne a nerozdielne zaplatiť na účet okresného súdu súdny poplatok vo výške 45,50 Eur do 3 dní od právoplatnosti uznesenia. Rozhodnutie vo veci samej právne odôvodnil § 175o ods. 1 a § 175q ods. 1 písm. d/ O.s.p. a § 484 Občianskeho zákonníka. Na základe podkladov na vydanie uznesenia, pripravených notárom ako súdnym komisárom mal okresný súd preukázané, že poručiťka zomrela bez zanechania závetu, bola vydatá a mala tri deti, pričom v priebehu dedičského konania jej pozostalý manžel (dedič 4/) zomrel, z ktorého dôvodu za zákonných dedičov po poručiťke považoval len jej tri deti a veľkosť ich zákonných podielov určil $\frac{1}{3}$ -ou z dedičstva. V odôvodnení uznesenia okresný súd uviedol, že dedičia po zákonom poučení dedičstvo neodmietli a že medzi nimi nedošlo k dohode o vyporiadaní dedičstva. Ďalej uviedol, že dedička 3/ žiadala, aby sa dedičke 2/ započítalo do jej dedičského podielu to, čo za života poručiťky od nej bezplatne dostala, keďže nešlo o obvyklé darovanie a z rovnakých dôvodov aj dedička 1/ žiadala, aby súd dedičke 3/ vykonal započítanie do jej dedičského podielu. Po započítaní okresný súd potvrdil nadobudnutie dedičstva len dedičkám 1/ a 3/, keďže dedičský podiel dedičky 2/ bol v celom rozsahu spotrebovaný vykonaným započítaním. Mal preukázané, že darovacou zmluvou z 10. mája

2004, ktorej vklad do katastra nehnuteľností bol povolený Katastrálnym úradom v Bratislave, Správou katastra Senec 27. mája 2004 pod č.k. V-1607/2004, bol dedičke 2/ jej rodičmi (poručiťkou a jej pozostalým manželom) darovaný spoluvlastnícky podiel 4/6-iny na nehnuteľnostiach zapísaných na LV č. X., ktorý podiel bol v ich bezpodielovom spoluvlastníctve manželov, z ktorého dôvodu na účely započítania vzal len 1/2-icu daru (1/2 zo 4/6). Pri ocenení tohto podielu vychádzal zo znaleckého posudku č. 57/2009, vypracovaného znalcom Ing. I. I. 8. mája 2009, predloženého dedičkou 2/ (ďalej len „znalecký posudok č. 57/2009“), ktorým boli nehnuteľnosti zapísané na LV č. X. ocenené ku dňu účinnosti darovacej zmluvy (27. mája 2004) na sumu 110 000 Eur, zníženú o vecné bremeno práva doživotného bývania rodičov v sume 13 502,79 Eur a hodnotu 1/2-ice z darovaného podielu 4/6-ín ustálil sumou 32 165,74 Eur ($110\,000 - 13\,502,79 = 96\,497,21$; $4/6$ z $96\,497,21 = 64\,331,47$ a $1/2$ zo $64\,331,47 = 32\,165,74$). Okresný súd mal tiež preukázané, že darovacou zmluvou z 3. mája 2000, ktorej vklad do katastra nehnuteľností bol povolený katastrálnym odborom Okresného úradu v Senci 7. júna 2000, boli dedičkám 2/ a 3/ ich rodičmi (poručiťkou a jej pozostalým manželom) darované nehnuteľnosti, nachádzajúce sa v katastrálnom území M., zapísané na liste vlastníctva č. X. ako parcela č. X., záhrada vo výmere 805 m² a parcela č. 8/1, zastavaná plocha vo výmere 674 m², každej v 1/2-ici (ďalej len „nehnuteľnosti zapísané na LV č. X.“). Z dôvodu, že tieto nehnuteľnosti boli v podielovom spoluvlastníctve darcov, a to dediča 4/ (pozostalého manžela poručiťky) v 1/3-ine a zároveň v jeho bezpodielovom spoluvlastníctve s poručiťkou v 2/3-inách, okresný súd na účely započítania vzal len podiel darovaný poručiťkou, teda 1/3-u ($1/2$ z $2/3$), ktorý darovaný podiel každej obdarovanej v 1/2-ici v pomere k celku predstavuje 1/6-inu v prospech každej z obdarovaných ($1/2$ z $1/3$). Pri ocenení týchto darovaných podielov vychádzal okresný súd zo znaleckého posudku č. 32/2000, vypracovaného znalcom Ing. J. I. 28. apríla 2000, predloženého právnu zástupkyňou dedičky 3/ (ďalej len „znalecký posudok č. 32/2000“), ktorým boli nehnuteľnosti zapísané na LV č. X. ocenené k 17. aprílu 2000 na sumu 1 120 Eur (33 740,-- Sk). Neprihliadol na znalecký posudok č. 88/2009, vypracovaný Ing. I. I. 2. novembra 2009, predložený právnu zástupkyňou dedičiek 1/ a 2/ (ďalej len „znalecký posudok č. 88/2009“), ktorým boli nehnuteľnosti zapísané na LV č. X. ocenené ku dňu účinnosti darovacej zmluvy (7. júna 2000) na sumu 46 900 Eur z toho dôvodu, že znalecký posudok č. 32/2000 bol vypracovaný v čase darovania práve na účely právneho úkonu darovania nehnuteľností zapísaných na LV č. X. a účastníkom darovacej zmluvy z neho v tom čase vyplývali aj správne poplatky a daňové povinnosti. Podľa znaleckého posudku č. 32/2000 potom okresný súd ustálil hodnotu daru na každú obdarovanú sumou 187 Eur ($1/6$

z 1.120). Započítanie podľa § 484 Občianskeho zákonníka vykonal okresný súd tak, že k čistej hodnote dedičstva (22 756,96 Eur) pripočítal zápočty vo výške 32 539,74 Eur ($32\,165,74 + 2 \times 187$) a dedičské podiely potom počítal zo sumy 55 296,67 Eur ($22\,756,96 + 32\,539,74$). Dospel k záveru, že zákonný dedičský podiel je vyjadrený sumou 18 432,22 Eur ($1/3$ z 55 296,67). Od takto vypočítaného zákonného podielu potom obdarovanej dedičke 2/ odpočítal prijaté dary v hodnote 32 352,74 Eur ($32\,165,74 + 187$) a obdarovanej dedičke 3/ prijaté dary v hodnote 187 Eur. Po tomto odpočítaní na dedičku 1/ pripadá suma 18 432,22 Eur, na dedičku 3/ suma 18 245,22 Eur ($18\,432,22 - 187$) a dedičský podiel dedičky 2/ bol v celom rozsahu spotrebovaný vykonaným započítaním ($18\,432,22 - 32\,352,74 = -13\,920,52$). Keďže z ustanovenia § 484 Občianskeho zákonníka nevyplýva povinnosť dediča, aby niečo do dedičstva vracal, chýbajúci rozdiel -13 920,52 odčítal od súm pripadajúcich na dedičky 1/ a 3/ v rovnakej výške 6 960,26 Eur ($13\,920,52 : 2 = 6\,960,26$). Dedičský podiel priznal dedičke 1/ v sume 11 471,96 Eur ($18\,432,22 - 6\,960,26$), ktorému zodpovedá 504/1000-in a dedičke 3/ v sume 11 284,96 Eur ($18\,245,22 - 6\,960,26$), ktorému zodpovedá 496/1000-in.

Na odvolanie dedičiek 1/ a 2/ Krajský súd v Bratislave uznesením z 31. decembra 2010, sp. zn. 13 CoD 22/2010 uznesenie súdu prvého stupňa podľa § 220 v spojení s § 212 ods. 2 písm. a/ O.s.p. zmenil tak, že určil, že poručiťka a jej pozostalý manžel mali v bezpodielovom spoluvlastníctve nehnuteľnosti zapísané na LV č. X. v podiele 2/6-in, podľa znaleckého posudku č. 21/2007 v cene 46 471,48 Eur, že z tohto majetku patrí do dedičstva po poručiťke podiel 1/2-ica a do dedičstva po jej pozostalom manželovi taktiež podiel 1/2-ica, že aktívami dedičstva je podiel 1/2-ica z 2/6-ín nehnuteľností zapísaných na LV č. X. v cene 46 471,48 Eur a pasívami dedičstva sú náklady spojené s pohrebom poručiťky vo výške 613,79 Eur. Všeobecnú cenu majetku poručiťky určil sumou 23 235,74 Eur ($1/2$ zo 46 471,48), výšku dlhov poručiťky sumou 613,79 Eur (náklady spojené s pohrebom poručiťky) a čistú hodnotu dedičstva sumou 22 621,95 Eur ako rozdiel všeobecnej ceny majetku poručiťky a jej dlhov. Zároveň určil všeobecnú cenu daru dedičke 2/ sumou 39 982,40 Eur a všeobecnú cenu daru dedičke 3/ sumou 7 816,66 Eur. Nadobudnutie dedičstva odvolací súd potvrdil dedičke 1/ v podiele 450/1000-in, dedičke 3/ v podiele 100/1000-in a určil, že do dedičstva po nebohom dedičovi 4/ patrí podiel 450/1000-in. V časti určenia odmeny notára a výšky súdneho poplatku uznesenie súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Rozhodnutie vo veci samej právne odôvodnil § 81, § 175m, § 175o ods. 1 a § 175q ods. 1 písm. d/ O.s.p. a § 473, § 483 a § 484 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd sa stotožnil so súdom prvého stupňa v časti, v ktorej určil, čo tvorilo majetok v bezpodielovom

spoluvlastníctve poručiťky a jej pozostalého manžela, v časti, v ktorej určil, čo z tohto majetku patrí do dedičstva po poručiťke, pri určení ceny ktorého majetku správne podľa jeho názoru vychádzal zo znaleckého posudku č. 21/2007, avšak nesprávne jeho cenu v slovenských korunách prepočítal na eurá a následne potom vychádzal aj z nesprávnej všeobecnej ceny majetku a čistej hodnoty dedičstva a prepočte jednotlivých podielov, keďže po prepočítaní konverzným kurzom 30,126 je 1 400 000,-- Sk 46 471,48 Eur a nie 46 741,89 Eur ako nesprávne uviedol súd prvého stupňa vo výroku svojho rozhodnutia. Rovnako ako súd prvého stupňa bol toho názoru, že pri započítaní na dedičský podiel podľa § 484 Občianskeho zákonníka sa vychádza zásadne zo všeobecnej ceny bezplatného plnenia v dobe plnenia. Na rozdiel od súdu prvého stupňa bol však toho názoru (s poukazom na R 5/1970), že uvedené platí len za predpokladu, že hodnoty a ceny v spoločnosti sú stabilizované. V opačnom prípade je potrebné posudzovať každý jednotlivý prípad podľa konkrétnych okolností, pretože by nebolo spravodlivé, keby neboli (pozn. krajský súd chcel zrejme v zmysle R 5/1970 povedať - keby boli) dedičovi započítané dary, ktoré by aj pri zachovaní najväčšej starostlivosti a opatrnosti stratili hodnotu a nemal by z nich žiaden prospech a naproti tomu by nebolo spravodlivé, keby vzhľadom na cenový vývoj sa započítavali hodnoty v cene, ktorú mali v čase darovania, hoci v čase smrti poručiťka už mali veľmi vysokú hodnotu oproti hodnote v čase darovania. Na základe uvedeného mal za to, že pri určení všeobecnej ceny daru, ktorý nadobudli dedičky 2/ a 3/ titulom darovacej zmluvy z 3. mája 2000 je potrebné vychádzať zo znaleckého posudku č. 88/2009, v ktorom znalec vzal do úvahy cenový vývoj v spoločnosti od času darovania do času smrti poručiťky a hodnotu daru určil pre každú dedičku (2/ a 3/) sumou 7 816,66 Eur, vychádzajúc z 1/3-iny daru pripadajúceho na poručiťku a darovaného podielu vo výške 1/2-ice každej obdarovanej (1/3 zo 46 900 = 15 633,33 a 1/2 z 15 633,33 = 7 816,66). Ďalej krajský súd na rozdiel od súdu prvého stupňa prihliadal aj na dedičský podiel, ktorý po smrti poručiťky patril jej pozostalému manželovi a dedičstvo po poručiťke rozdelil medzi všetkých dedičov, deti poručiťky i pozostalého manžela, ktorí sa stali zákonnými dedičmi po poručiťke v prvej dedičskej skupine rovnakým dielom v podiele 1/4-iny. Uviedol, že dedičské konanie a vyporiadanie dedičstva po nebohom dedičovi 4/ je samostatné konanie, v ktorom súd vyporiada i podiel nebohého dediča 4/, ktorý mu patrí ako dedičstvo po poručiťke. Na základe uvedeného odvolací súd na rozdiel od súdu prvého stupňa vychádzal z inej všeobecnej ceny dedičstva po poručiťke – 23 235,74 Eur (1/2 zo 46 471,48 = 23 235,74), z inej čistej hodnoty dedičstva – 22 621,95 Eur (23 235,74 - 613,79), z inej všeobecnej ceny darov pre dedičku 2/ - 39 982,40 Eur (31 165,74+7 816,66) a z inej všeobecnej ceny daru

pre dedičku 3/ - 7 816,66 Eur. K čistej hodnote dedičstva pripočítal dary a pri určení dedičských podielov v sume 17 605,26 Eur vychádzal zo sumy 70 421,01 Eur ($22\,621,95 + 39\,982,40 + 7\,816,66 = 70\,421,01$ a $\frac{1}{4}$ zo 70 421,01 = 17 605,25). Od tejto sumy potom odpočítal dary dedičke 2/ v sume 39 982,40 Eur, ktorým započítaním bol jej dedičský podiel v celom rozsahu spotrebovaný (-22 377,15), dedičke 3/ v sume 7 816,66 Eur, čím dostal sumu 9 788,59. Po rozdelení chýbajúceho rozdielu (-22 377,15) medzi ostatných dedičov ($22\,377,15 : 3 = 7\,459,05$) priznal dedičský podiel dedičke 1/ v sume 10 146,20 Eur ($17\,605,25 - 7\,459,05$), ktorému zodpovedá 450/1000-in, dedičke 3/ v sume 2 329,54 Eur ($9\,788,59 - 7\,459,05$), ktorému zodpovedá 100/1000-in a dedičovi 4/ v sume 10 146,20 Eur ($17\,605,25 - 7\,459,05$), ktorému zodpovedá 450/1000-in.

Proti tomuto rozhodnutiu podala dovolanie podľa § 236 ods. 1 v spojení s § 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p. dedička 3/ z dôvodu podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. Namietala nesprávne právne posúdenie otázky započítania podľa § 484 Občianskeho zákonníka. Podľa jej názoru odvolací súd na účely započítania daru dedičkám 2/ a 3/ nesprávne vychádzal zo znaleckého posudku č. 88/2009 a nie zo znaleckého posudku č. 32/2000, ktorý bol vypracovaný práve na účely predmetného darovania. S odkazom na str. 653 komentára Petra Vojčíka a kolektívu k Občianskemu zákonníku, vydanému vydavateľstvom Jura edition 2010 uviedla, že správne sa hodnota majetku alebo iných majetkových hodnôt posudzuje podľa času, kedy došlo k ich bezodplatnému prevodu na budúceho dediča a nie k okamihu smrti poručiteľa. Tiež poukázala na rozsudok NS ČSR sp. zn. 4 Cz 55/1991, podľa ktorého sa pri oceňovaní toho, čo poručiteľ za svojho života daroval, vychádza pri započítaní daru zásadne z ceny daru v čase jeho darovania. Ďalej namietala aj nesprávny postup odvolacieho súdu pri započítaní daru dedičke 2/, keď vychádzal zo znaleckého posudku č. 57/2009, ktorým boli nehnuteľnosti zapísané na LV č. X. ohodnotené na nižšiu sumu ako znaleckým posudkom č. 21/2007, vypracovaným znalcom na základe súdneho poverenia, pričom túto sumu súd ešte aj nesprávne znížil o cenu vecného bremena – práva doživotného bývania rodičov. Podľa jej názoru bolo vecné bremeno darovacou zmluvou medzi darcami a obdarovanou dedičkou 2/ upravené ako bezodplatné, z ktorého dôvodu súd jeho cenu nesprávne odpočítal od ceny daru. V ďalšej časti dovolania dovoľateľka rozoberala otázku starostlivosti o poručiteľku za jej života a vplyv tejto starostlivosti na nadobudnutie dedičstva.

Dedičky 1/ a 2/ sa vo vyjadrení k dovolaniu stotožnili s rozhodnutím odvolacieho súdu. Podľa ich názoru nie sú dané žiadne dôvody dovolania, pre ktoré by bolo potrebné

napadnuté uznesenie zrušiť, a preto dovolaciemu súdu navrhli dovolanie dedičky 3/ zamietnuť a zaviazať ju k náhrade trov dovolacieho konania na účet ich právneho zástupcu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods.1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 239 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnuté uznesenie odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 a 2 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné a napadnuté uznesenie je potrebné sčasti zrušiť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením. Občiansky súdny poriadok upravuje prípustnosť dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu v ustanoveniach § 237 a § 239.

Podľa § 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p., dovolanie je tiež prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ak odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa. O takéto uznesenie v danom prípade ide.

Dovolací súd nie je v preskúmanom prípade podľa ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. viazaný rozsahom podaného dovolania a uplatnenými dovolacími dôvodmi, pretože ide o vec, v ktorej možno začať konanie bez návrhu (§ 242 ods. 2 písm. a/ v spojení s § 81 a § 175a ods. 2 O.s.p.). Avšak i keby nešlo o vec podľa § 242 ods. 2 písm. a/ O.s.p. obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež inými vadami, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Zákonné ustanovenie § 237 O.s.p. pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu, ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom).

Dovolateľka nenamietala, že by v konaní došlo k procesným vadám uvedeným v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p., dovolací súd však zistil, že v prejednávanej veci je konanie postihnuté

vadou podľa § 237 písm. f/ O.s.p.

Odňatím možnosti pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Podľa § 211 ods. 2 O.s.p. (pozn. dovolacieho súdu - príslušné ustanovenie i nasledujúce, účinné v čase rozhodovania odvolacieho súdu), ak tento zákon neustanovuje inak, pre konanie na odvolacom súde platia primerane ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa.

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p., v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Podľa § 38 ods. 1 prvej vety O.s.p., na základe poverenia súdu je notár ako súdny komisár oprávnený viesť samostatne konanie o dedičstve smerujúce k vydaniu osvedčenia o dedičstve alebo k predloženiu veci súdu na vydanie uznesenia podľa § 175zd.

Podľa § 38 ods. 5 O.s.p., úkony notára podľa odseku 1 sa považujú za úkony súdu.

Podľa § 81 v spojení s 175a ods. 2 prvej vety O.s.p., súd začne konanie aj bez návrhu, len čo sa dozvie, že niekto zomrel alebo bol vyhlásený za mŕtveho. Podľa § 175a ods. 3 prvej vety O.s.p., súd rozhoduje uznesením.

Podľa § 167 ods. 2 O.s.p., ak nie je ďalej ustanovené inak, použijú sa na uznesenie primerane ustanovenia o rozsudku.

Podľa § 175j O.s.p., na prejednanie dedičstva nie je potrebné nariaďovať pojednávanie, ak súd potvrdí jeho nadobudnutie jedinému dedičovi, alebo ak dedičstvo

pripadne štátu podľa § 462 Občianskeho zákonníka.

Podľa § 175m prvej vety O.s.p., súd zistí poručiteľov majetok a jeho dlhy a vykoná súpis aktív a pasív. Podľa § 175o ods. 1 O.s.p., na podklade zistenia podľa § 175m určí súd všeobecnú cenu majetku, výšku dlhov a čistú hodnotu dedičstva, prípadne výšku jeho predĺženia v čase smrti poručiteľa. Za všeobecnú cenu majetku určí súd sumu zhodne tvrdenú účastníkmi; ak sú tvrdenia rozdielne, vykoná súd na jej zistenie potrebné dôkazy. Ustanovenie § 136 sa použije primerane.

Podľa § 175zca ods. 3 prvej vety O.s.p., pri vydávaní osvedčenia o dedičstve sa postupuje primerane podľa § 175b až 175q.

Podľa § 175zd O.s.p., ak sa prejednanie dedičstva neskončilo vydaním osvedčenia o dedičstve, notár pripraví všetky potrebné podklady na vydanie uznesenia súdu a návrh na uznesenie súdu a vyúčtuje svoju odmenu a hotové výdavky. Ak podklady nie sú úplné alebo návrh na uznesenie súdu nie je po vecnej stránke správny, súd môže vec vrátiť notárovi s pokynom na doplnenie konania alebo na zmenu návrhu uznesenia; pokynom súdu je notár viazaný.

Podľa § 175q ods. 1 písm. d/ prvej časti vety O.s.p., súd v uznesení o dedičstve potvrdí nadobudnutie dedičstva podľa dedičských podielov, ak medzi účastníkmi nedôjde k dohode.

Podľa § 120 ods. 2 O.s.p., vo veciach, v ktorých konanie možno začať aj bez návrhu, súd je povinný vykonať ďalšie dôkazy potrebné na zistenie skutkového stavu, hoci ich účastníci nenavrhlí.

Podľa § 213 ods. 3 O.s.p., ak má odvolací súd za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu opakuje sám.

Podľa § 213 ods. 5 druhej vety O.s.p., ak ide o konanie podľa § 120 ods. 2, odvolací súd vždy sám doplní dokazovanie vykonaním ďalších dôkazov, aj keď to účastníci nenavrhlí, ak ich nevykonali súd prvého stupňa.

Podľa § 116 ods. 1 O.s.p., pojednávanie je verejné s výnimkou pojednávanií vykonávaných notármi ako súdnymi komisármi.

Podľa § 214 ods. 1 písm. a/ O.s.p., na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie.

Podľa § 473 ods. 1 Občianskeho zákonníka, v prvej skupine dedia poručiťove deti a manžel, každý z nich rovnakým dielom. Podľa § 483 Občianskeho zákonníka, ak nedôjde k dohode, súd potvrdí nadobudnutie dedičstva tým, ktorých dedičské právo bolo preukázané. Podľa § 484 prvej a druhej vety Občianskeho zákonníka, súd potvrdí nadobudnutie dedičstva podľa dedičských podielov. Pri dedení zo zákona sa dedičovi do jeho podielu započíta to, čo za života poručiťa od neho bezplatne dostal, pokiaľ nejde o obvyklé darovania.

Na základe uvedených právnych ustanovení, ak nedôjde k vyporiadaniu dedičstva dohodou v konaní pred notárom, súd potvrdí nadobudnutie dedičstva tým, ktorých dedičské právo bolo preukázané, a to podľa ich dedičských podielov na základe podkladov na vydanie uznesenia súdu, pripravených notárom a jeho návrhu na uznesenie súdu. Konajúci súd môže v prípade, že podklady nie sú úplné alebo návrh na uznesenie súdu nie je po vecnej stránke správny, vec vrátiť notárovi s pokynom na doplnenie konania alebo na zmenu návrhu uznesenia, pokiaľ nekoná vo veci sám. Pojednávanie pred notárom je neverejným, zatiaľ čo pojednávanie pred súdom je verejným (§ 116 ods. 1 O.s.p.). Na prejednanie dedičstva nie je potrebné nariaďovať pojednávanie (či už pred notárom alebo súdom) len v prípadoch, ak súd potvrdzuje nadobudnutie dedičstva jedinému dedičovi, alebo ak dedičstvo pripadne štátu podľa § 462 Občianskeho zákonníka (§ 175j O.s.p.). Po predložení veci súdu notárom podľa § 175zd O.s.p. je súd povinný pri dedení zo zákona započítať dedičovi do jeho podielu to, čo za života poručiťa od neho bezplatne dostal, pokiaľ nejde o obvyklé darovanie (§ 484 Občianskeho zákonníka).

V preskúmvanej veci odvolací súd dedičkám 2/ a 3/ do ich dedičských podielov započítal hodnotu darov, ktoré za života poručiťky od nej bezplatne dostali titulom darovacích zmlúv, keď mal za to, že nešlo o obvyklé darovanie. Dedičke 2/ v sume 39 982,40 Eur (31 165,74+7 816,66) a dedičke 3/ v sume 7 816,66 Eur. Pritom v odôvodnení svojho rozhodnutia sa obmedzil iba na odôvodnenie započítania daru, ktorý nadobudli

dedičky 2/ a 3/ titulom darovacej zmluvy z 3. mája 2000 a výpočtu hodnoty tohto daru. Svoje rozhodnutie tak neodôvodnil v časti započítania daru dedičke 2/ do jej dedičského podielu, ktorý dar nadobudla titulom darovacej zmluvy z 10. mája 2004, z ktorého dôvodu nemôže dovolací súd posúdiť, akými úvahami sa odvolací súd riadil, keď (zrejme) vychádzal (podľa vyčíslenej hodnoty daru) zo znaleckého posudku č. 57/2009, ktorým boli nehnuteľnosti zapísané na LV č. X. ocenené ku dňu účinnosti darovacej zmluvy (27. máju 2004) na výrazne vyššiu sumu ako znaleckým posudkom č. 21/2007, vypracovaným znalcom na základe súdneho poverenia ku dňu smrti poručiťky (17. septembra 2006), z ktorého však vychádzal pri výpočte všeobecnej ceny majetku poručiťky (1/6 nehnuteľností zapísaných na LV č. X.). V odôvodnení rozhodnutia ďalej neuviedol, či pri započítaní tohto daru prihliadal, resp. prečo neprihliadal na vývoj cien v spoločnosti, na ktorý prihliadal pri započítaní daru titulom darovacej zmluvy z 3. mája 2000 dedičkám 2/ a 3/, ďalej na základe čoho odpočítal z hodnoty daru hodnotu vecného bremena (práva doživotného bývania rodičov) a nakoniec ako dospel k započítavanej sume 31 165,74 Eur. Odvolací súd sa nezaoberal ani s namietanými nákladmi, ktoré mala poskytnúť dedička 2/ rodičom v dôsledku starostlivosti o nich, ani s námietkami dedičky 3/ uvedenými v jej vyjadrení k odvolaniu (č.l. 271), týkajúcimi sa získania majetku dedičkou 1/, resp. ich dostatočne nevysvetlil. Nakoniec sa odvolací súd nezaoberal ani zmenou vyplývajúcou z výpisu z listu vlastníctva č. X. v spojení s výpisom z listu vlastníctva č. 365 na č.l. 228 a 229, z ktorých vyplýva, že výlučnou vlastníčkou parcely 8/1 je dedička 3/ a výlučným vlastníkom parcely X. je úplne iná osoba ako dedičky 2/ a 3/, ktorým bola parcela darovaná, a to za účelom možného objektívneho zistenia cenového vývoja, na ktorý sa odvolával pri započítaní daru dedičkám 2/ a 3/, ktorí nadobudli titulom darovacej zmluvy z 3. mája 2000.

V prejednávanej veci tak dovolaním napadnuté uznesenie neobsahuje potrebné vysvetlenia pre posúdenie vecnej správnosti jeho rozhodnutia dovolacím súdom vo veci, v ktorej sa konanie začína bez návrhu.

Podľa názoru dovolacieho súdu musí odôvodnenie uznesenia odvolacieho súdu, ktorým tento súd mení rozhodnutie súdu nižšieho stupňa aj v dedičskom konaní obsahovať zákonné náležitosti uvedené v § 157 ods. 2 O.s.p. (v spojení s § 211 O.s.p.), pretože pri zmene rozhodnutia súdu prvého stupňa odvolacím súdom podľa § 220 O.s.p., tento súd svojim rozhodnutím nahrádza napadnuté prvostupňové rozhodnutie. Jeho rozhodnutie preto musí obsahovať úplné a výstižné odôvodnenie. Len takéto rozhodnutie možno označiť za

preskúmateľné. Odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia preto musí vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený jednak s poukazom na výsledky vykonaného dokazovania a zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je logicky, vnútorne kompaktno a neprotirečivo vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu musí byť zároveň aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. V prípade, že rozhodnutie nie je dostatočne odôvodnené, nie je z neho zrejmé, z akých skutkových záverov súd vychádzal (napr. z ktorého znaleckého posudku), ktoré dôkazy mal za preukázané a ktoré nie, z ktorých výpovedi vychádzal, z ktorých vyvodil skutkové zistenia odlišné od zistení, z ktorých vychádzal súd prvého stupňa, ide o procesne nesprávne rozhodnutie. Rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nemá náležitosti uvedené v § 157 ods. 2 O.s.p., je potom nepreskúmateľné. Takéto arbitrárne rozhodnutie súdu porušuje právo účastníka na spravodlivý súdny proces a v konečnom dôsledku mu odníma možnosť konať pred súdom, čo zakladá vadu konania podľa § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 237 písm. f/ O.s.p., pretože mu upiera možnosť v dovolacom konaní náležite skutkovo a právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu. Dovoláním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu nezodpovedá vyššie uvedeným požiadavkám kladeným na riadne odôvodnenie súdnych rozhodnutí.

Účelom odôvodnenia rozsudku je predovšetkým preukázať jeho správnosť a presvedčivosť a zároveň musí byť i prostriedkom kontroly správnosti postupu súdu pri vydávaní rozhodnutí súdu, t. j. musí byť preskúmateľné. V prejednávanej veci nie je možné preskúmať správnosť postupu odvolacieho súdu. Jeho rozhodnutie neobsahuje dostatočné vysvetlenie dôvodov, pre ktoré dospel k danému skutkovému a právnomu záveru. Dovolací súd tak nemá možnosť posúdiť, a teda ani preskúmať, či zmeňujúce rozhodnutie spočíva na správnom alebo nesprávnom právnom posúdení veci.

To, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Hoci judikatúra tohto súdu nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia, ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994,

séria A, č. 303-A, s. 12, § 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

Rovnako sa Ústavný súd Slovenskej republiky vyjadril k povinnosti súdov riadne odôvodniť svoje rozhodnutie aj v náleze III. ÚS 119/03-30. Ústavný súd už vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03).

Inou vadou konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), na ktorú musí dovolací súd prihliadať aj vtedy, ak nie je dovolaním namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od vád taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní.

Po preskúmaní veci Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatuje, že rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté i touto vadou. Odvolací súd z dokazovania vykonaného súdom nižšieho stupňa (resp. súdnym komisárom) totiž vyvodil odlišné skutkové závery ako súd prvého stupňa. Súd prvého stupňa na základe vykonaného dokazovania (podkladov predložených súdnym komisárom) započítanie daru - nehnuteľností zapísaných na LV č. X. podľa § 484 Občianskeho zákonníka vykonal podľa znaleckého posudku č. 32/2000, zatiaľ čo odvolací súd podľa znaleckého posudku č. 88/2009.

Znaky tzv. inej vady konania má tiež procesný postup odvolacieho súdu, ktorý sa prieči ustanoveniu § 213 O.s.p. Medzi tzv. iné vady konania, majúce za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, patrí aj skutočnosť, že odvolací súd pri svojom rozhodovaní vychádzal z iného skutkového základu než súd prvého stupňa bez toho, že by postupoval podľa § 213 ods. 2 O.s.p. a zopakoval dôkazy, na ktorých založil svoje skutkové zistenia súd prvého stupňa, resp. sám doplnil dokazovanie.

Podľa § 122 ods. 1 O.s.p., dokazovanie vykonáva súd na pojednávaní, ak neboli splnené podmienky na vydanie rozhodnutia bez ústneho pojednávania. Z ustanovenia § 220 O.s.p. vyplýva, že odvolací súd zmení rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak nie sú splnené

podmienky pre jeho potvrdenie (§ 219), ani jeho zrušenie (§ 221 ods. 1). Podľa § 213 ods. 1 O.s.p. odvolací súd je viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil súd prvého stupňa s výnimkami ustanovenými v odsekoch 2 až 7. Ak má odvolací súd za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu opakuje sám (§ 213 ods. 3 O.s.p.). Na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie (§ 214 ods. 1 písm. a/ O.s.p.).

Z citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že predpokladom toho, aby odvolací súd mohol zmeniť napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak má za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, je opakovanie dokazovania v potrebnom rozsahu odvolacím súdom, za ktorým účelom musí predseda senátu nariadiť na prejednanie odvolania pojednávanie. Podmienkou zmeny rozhodnutia v takomto prípade je teda skutočnosť, že odvolací súd sám opakuje v potrebnom rozsahu dokazovanie, na základe ktorého dospeje k skutkovému stavu, odlišnému od skutkového stavu zisteného prvostupňovým súdom, tvoriacemu podklad pre rozhodnutie v danej veci. Len takýto postup je aj v súlade so zásadou priamosti a ústnosti občianskoprávneho konania. Je neprípustné, aby odvolací súd ku svojim odlišným skutkovým zisteniam, vedúcim v konečnom dôsledku k záveru o zmene rozhodnutia súdu prvého stupňa, dospel iba na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvého stupňa (resp. predložených notárom). Ak odvolací súd v prejednávanej veci tento zákonný postup nedodržel, potom pri hodnotení dôkazov zaťažil svoje rozhodnutie a konanie, ktoré mu predchádzalo vadou a konal v rozpore s princípmi spravodlivého procesu chránenými Ústavou SR a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Odvolací súd bez toho, aby v odvolacom konaní sám podrobne vypočul účastníkov, prípadne znalcov a vykonal listinné dôkazy, a tým zabezpečil bezprostrednosť ich vykonania pred svojím rozhodnutím, rozhodnutie vyhlásil. Nežadovážil si tak v prejednávanej veci rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O.s.p. Na základe uvedeného sú potom skutkové a na ne nadväzujúce právne závery odvolacieho súdu zatiaľ predčasné.

Skutočnosť, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 237 písm. f/ O.s.p. a inej vade podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. je okolnosťou, pre ktorú musí odvolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnými procesnými vadami, nemôže byť považované za správne.

Pokiaľ dovolateľka ako dovolací dôvod ďalej uviedla, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), dovolací súd uvádza, že napadnuté uznesenie nemohol v dovolacom konaní podrobiť prieskumu z hľadiska správnosti zaujatých právnych záverov vzhľadom na už spomenuté vady, z dôvodu ktorých rozhodnutie odvolacieho súdu nie je pre toto posúdenie dostatočným podkladom.

Dovolací súd z dôvodov vyššie uvedených zrušil napadnuté rozhodnutie a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 243b O.s.p.) bez toho, aby pristúpil k posúdeniu opodstatnenosti námietky dovolateľky, že uznesenie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 22. marca 2012

JUDr. Eva S a k á l o v á, v.r.

predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Bc. Patrícia Špacírová

